

Lerums Kommun skall gå från att vara en myndighetsorganisation till att bli en serviceorganisation med myndighetsansvar.

En modern och framtidsinriktad näringslivspolitik för Lerums Kommun!

För att Lerum skall kunna bli en bättre kommun att leva och bo i är vi starkt beroende av de företag och företagsamma människor som lägger grunden för vår välfärd.

Företagens beslut om att växa, anställa eller investera i sin verksamhet, men också att behålla och driva verksamheten vidare över generationsgränser påverkas av dess lokala omgivning. En omgivning som är internationell, nationell, regional och inte minst lokal. Besluten påverkar såväl arbetstillfällen i vår kommun som de skatteintäkter vi bygger vår vård, skola och omsorg på.

Lerum den 28:e augusti 2018

Innehållsförteckning

	Sida
1. Inledning	3
2. Syftet	3
3. Ett nytt och annorlunda initiativ	3
4. Uppdraget, hur har vi jobbat – företagarnas syn	3
5. Vision	6
6. Strategiska intentioner	7
7. Övergripande mål	8
8. Nulägesanalys	8
8.1 Varför är det inte fler företagsetableringar?	8
8.2 Varför utvecklas inte de befintliga företagen och varför anställs inte mer personal?	9
8.3 Möjliga strategiska förbättringar	10
9. En modern och verklighetsanpassad strategi	11
9.1 Kommunens organisation	11
9.2 Attraktionskraft	12
9.3 Kompetensförsörjning, rekrytering, skola	15
9.4 Kommunens infrastruktur	17
9.5 Lerums Centrumförenings handelsstrategi	19
9.6 Ytterligare områden av stort intresse	21
9.7 Trygghet	25
10. Benchmarking mot grannkommuner. Vad lärde vi oss?	25
11. Politiken	27
12. Slutord	28

1. Inledning

Företagarna och dess organisationer är i stor utsträckning missnöjda med hur näringslivsfrågorna i vår kommun hanteras. Vilket inte minst framgår av Svenskt Näringslivs årliga ranking av företagsklimatet i Sveriges Kommuner.

Företagarna i Lerum anser att näringslivsfrågorna behöver tas på största allvar av såväl Kommunens Politiker som tjänstemän.

Att ta fram den bästa näringslivspolitik för Lerums kommun gör vi tillsammans med företagare och andra intressenter.

2. Syftet

Syftet med vårt arbete är att skapa en bättre näringslivspolitik för samtliga företagare i Lerums Kommun.

3. Ett nytt och annorlunda initiativ.

Moderaterna har lokalt i Lerum tagit ett beslut att genomföra en noggrann analys av den nuvarande näringslivspolitik och starta en dialog med representanter för såväl kommunens företagsföreningar som lokala företagare med lokal förankring men också internationellt konkurren utsatt industriell och serviceinriktad verksamhet.

Syftet med detta arbete har varit att inhämta kunskap och arbeta fram förslag till en ny och modern, lokalt anpassad näringslivspolitik. Men också att inhämta synpunkter och förslag på hur vi kan skapa ett allmänt bättre företagsklimat i Sverige.

Förutsättningarna och målsättningen med dessa möten har varit att lyssna, lära och förstå företagarnas villkor, men också inhämta synpunkter och önskemål. Lerums kommuns bästa har varit en övergripande målsättning och nyckelord i vårt arbete.

4. Uppdraget, hur vi har jobbat - företagarnas syn.

Vi blev under våren 2016, till vår förvåning, inbjudna av Moderaterna i Lerum till att medverka i ett förnyelsearbete med syfte att arbeta fram en **nytt**, långsiktigt och starkt politiskt handlingsprogram.

Ett stort steg i detta arbete var tydligen att starta en rad olika arbetsgrupper som hade i uppgift att plocka fram det bästa politiska programmet för Lerums kommun samt genom den nya politiska inriktningen stärka Moderaterna inför valet 2018.

Vårt bidrag skulle vara att via vår erfarenhet som företagare, på såväl lokal som internationell nivå, lämna våra rekommendationer till hur vi formar ett bättre Lerum för såväl våra företag som förhoppningsvis kommunens invånare.

Med en viss tvekan bestämde vi oss för att delta på, som vi tydligt markerade ett villkor: **Vi gör detta** arbete i samförstånd utan ”partipolitisk hänsyn”

Det som är bäst för Lerums **företagare och kommunens invånare skall vara målbilden**. Vi är ett flertal i gruppen som är politiskt obundna och vi vill följaktligen arbeta på vårt sätt. Vi bör i samråd med er bjuda in intressanta personer från andra kommuner som vi kan prata med. Vi skall genomföra SWOT-analyser, utforma lämpliga strategier och även ha möjlighet att ta upp de svåra frågorna utan någon censurering.

Alla de önskemål vi la fram förverkligades och ett fint samarbetsklimat växte fram.

Vår målbild var och har varit under hela arbetets genomförande: Om vi åstadkommer ett bra arbete kring dessa frågor samt får konsensus och tilltro till våra analyser och förslag så kan vi inte få bättre ”lobbyister” för våra frågor än ett stort politiskt parti.

Inget annat parti hade varken i nutid eller på många år varit intresserade av våra synpunkter och indikerat att man var villig att lyssna, lära och eventuellt också genomföra ett så omfattande förändringsarbete.

Det enda vi sett var att vissa partier historiskt lokalt skrivit ”flummiga” artiklar om hur mycket man älskade och stöttade den egna företagaren utan underlag och omfattande genuin vilja att sätta sig in i de lokala företagens villkor.

Moderaterna och den näringslivspolitiska arbetsgruppen valde ett för Lerums-moderaterna nytt sätt att arbeta.

Genom att bjuda in näringsidkarna och deras organisationer till arbetsgruppen för att gemensamt ta fram ett **förslag till en näringslivspolitik** öppnade man upp för inspel från många olika håll.

Detta förslag till en ny näringslivspolitik, förankrad hos de lokala företagen och deras organisationer har vid ett möte på Nääs presenterats för den lokala Moderata partiledningen och ett antal andra tunga moderata företrädare under senhösten 2018.

Av vad vi kunnat utläsa har vårt arbete sedan seriöst behandlats och beaktats vid utformande av partiets handlingsprogram. Vi har dock ej sett slutresultatet av detta än då man nu avvaktar vår slutrapport till den 20 augusti. Det är dock vår förhoppning att vi därmed startat en resa mot **vår vision för Lerums Kommun**.

Arbetsformer och mötesfrekvens.

Arbetsgruppen har träffats vid sju tillfällen under våren 2017

De första mötena ägnades åt kunskapsinhämtning i form av presentationer av Hans Rothenberg, Riksdagsman (M) och medlem av Näringsutskottets EU-nämnd Åsa Qvist Ek, näringslivschef Lerums kommun.

Därefter har tiden ägnats åt att analysera näringslivet i kommunen med bl.a. SWOT-analys för att kartlägga vilka möjligheter det finns att stärka och utveckla de olika näringsgrenarna men också att identifiera problemställningar och hinder för gynnsam och snabb tillväxt för våra företag.

Under hösten 2017 har vi träffats vid ytterligare sju tillfällen, där vi i huvudsak har ägnat oss åt "spaning" på våra grannkommuner, Alingsås, Partille, Ale och Härryda både genom studier av till oss delgivet material, besök och möten med deras representanter vilket varit givande i vårt fortsatta arbete.

Företagarna har tagit fram en tydlig **Vision** som hela gruppen har ställt sig bakom vilken överlämnats som gåva till Moderaternas kommunalråd.

Vi har varit på studiebesök på BIM KEMI och förlagt ett av våra möten på plats.

Vi har också bjudit in Jörgen Warborn, riksdagsledamot (M), som sitter med i näringsutskottet samt socialförsäkringsutskottet. Ordförande i Moderata Företagarrådet Sverige i syfte att förstå deras mer övergripande syn på företagandet.

2018

Under våren 2018 har vi vid ett liknande antal möten både träffat hela gruppen men också i mindre grupper samlat in ytterligare material sammanställt våra erfarenheter, slutsatser och analyser vilket ligger till grund för våra rekommendationer.

Vi har också bland annat i en mindre grupp träffat representanter för Lerums Gymnasium med syfte att samla in fakta om dess nuvarande inriktning problem och möjligheter. Målet med detta har varit att förankra och undersöka om det skulle vara realistiskt och genomförbart att skapa en ny Företagar- och Entreprenörslinje här i Lerum.

Sammanfattningsvis så är det ett omfattande och gediget undersökningsmaterial som tagits fram och som ligger till grund för denna rapport.

Från ord till handling

Vi har genomfört SWOT-analys och benchmarking bland annat genom:

- Besök hos framgångsrika grannkommuner
- Kommunrepresentanter och "nyckelpersoner" från kommuner som ligger högt på Svenskt Näringslivs ranking och uppvisar ett **gott företagsklimat har bjudits in** till våra möten för att redogöra för hur de arbetar och vilka strategiska förändringar de genomfört de sista åren.
- Vi har gemensamt också analyserat svagheter, styrkor och möjligheter (SWOT), **detta med ett enda syfte – det som är bäst för Lerums kommun är bäst för såväl dess befolkning som kommunens företag och nästa generations Lerumsbor.**
- Dessa analyser visar helt klart att ett antal viktiga, kortsiktiga och långsiktiga strategiska beslut är av yttersta vikt att genomföra för att nå den vision som redovisas i denna rapport och handlingsplan.

Ett målinriktat förändringsarbete rekommenderas.

5. Vision

En vision är grunden till allt strategiskt arbete. Den återspeglar hur vi och vår omvärld bör se ut om ett antal år och ska svara på de frågor som kommunens medborgare, företag, politiker och tjänstemän kan tänkas ställa. **Visionen är också det grundläggande övergripande dokumentet för att utforma en god Strategisk handlingsplan.**

En Vision svarar på frågan VAD vill man genomföra inom en tidsperiod på 5 till 10 år.

Visionen skall underlätta för kommunikation på olika nivåer både mellan kommun, företagande och dess invånare och **ska inspirera till ett gott såväl förändringsarbete som samarbete på alla plan**, detta i syfte att i första hand tänka på Lerums bästa.

Vision

Vi skall via goda medarbetares servicevilja, flexibilitet och kompetens utveckla Lerums kommun till ett av landets 20 bästa kommuner att driva företag i.

- Vi vill fylla behovet av kompetenta företag i alla storlekar och nischer, vilket skapar nya arbetstillfällen i nutid och för nästa generation.
- Vi skall proaktivt arbeta för att underlätta start och tillväxt av företagande, samt tillvarata alla ägarformers intressen.
- Lerums strategiskt goda läge skall vara till vår hjälp att på ett långsiktigt sätt försörja såväl kommunen som våra företag med välutbildade medarbetare.
- Vår verksamhet skall inriktas mot en hållbar samhällsnytta i syfte att skapa en välmående kommun med nöjda företag och invånare.

Kommunens övergripande operationella mål är att skapa en harmonisk samverkan mellan alla intressenter.

6. Strategiska intentioner – förklaring.

Våra strategiska intentioner är ett antal viktiga avsiktsförklaringar som svarar på frågan HUR vi gemensamt planerar att arbeta för att uppnå vår Vision på ett mer övergripande plan.

Ett målstyrningsdokument som ligger till grund för underliggande avdelningsvisa och individuella handlingsplaner.

Strategiska Intentioner

1. Vårt övergripande gemensamma strategiska mål är att vi alla gemensamt arbetar **med att uppfylla vår Vision. Vilket innebär att Lerums kommun skall gå från att vara en myndighetsorganisation till att bli en serviceorganisation med myndighetsansvar.**
2. Kommunens organisation måste effektiviseras genom att **införa en tydligt och korrekt** befälsföring. Detta uppnås genom ett tydligt positivt ledarskap och engagerat medarbetarskap med tydlighet i uppdrag och ansvarsfördelning. **Mätbara tal i form av KPI:s skall införas på uppsatta mål** där såväl bland annat sjukfrånvaro som personalomsättningen skall minskas (NMI). Strategiskt uppsatta mål skall efterlevas av **samtliga** av kommunens avdelningar och medarbetare.
3. **Lerums attraktionskraft måste förbättras genom att tydligt visa upp en professionell kommun med hög servicevilja, snabb och obyråkratisk ärendehantering** som tydligt visar upp kommunens möjligheter och utvecklingspotential. Målet måste vara att höja sysselgrad i ett första skede till över 50%.
4. **Näringslivsenheten skall placeras direkt under** Kommundirektören där det övergripande målet är att utveckla en god samverkan mellan Politiska beslutsfattare, kommunens tjänstemän, Lerums företagare samt övriga intressenter.
Ett företagarråd som består av företagare som skall samverka med Näringslivsenheten i Lerums Kommun bör inrättas.
5. **Lerums Kommun skall bedriva en markförsörjning med insikt om hela vårt näringslivs etablerings- och expansionsbehov.** Vilket innebär att man skall stärka och utveckla strategiska lägen för näringslivets behov av långsiktig tillväxt inom såväl handel som industri, turism och tjänsteföretag.
6. **Lerums Kommun har ett utmärkt läge för en positiv utveckling** av såväl vårt näringsliv som kommunens invånare med närhet till storstaden Göteborg dess hamn och färjeförbindelser men också Universitet och högskolor.
Som ett led i dessa möjligheter måste infrastrukturella förbättringar genomföras. Lerums Kommun skall vara en aktiv del i utbyggnaden av Landvetter flygplats. Man skall aktivt arbeta för en ny led mellan E6 syd, Rv40, E20,190:an, E45 och E6 Nord men också lokala kommunikationer till våra befintliga och framtida industriområden.

7. **Lerums centrumförenings handelsstrategi bör inspirera till nytänkande.** En större utveckling av centrala Lerum har inte skett på många år förutom att ett nybyggt parkeringshus och Tornhuset har byggts. Visionen här är att Lerums Kommun i samarbete med Kommunens Näringsliv skall skapa en stark och attraktiv regional handelsplats. Se Centrumföreningens förslag till handlingsplan (se 9.5).
8. Skola, utbildning och kommunen skall hitta samverkansmöjligheter med kommunens näringsliv genom att **tillföra en praktiskt inriktad linje på Lerums Gymnasium som fokuserar på företagande och entreprenörskap.** Lerum är en företagarkommun och denna typ av utbildning bör passa vårt näringsliv och skapa en kanal för våra ungdomar ut i näringslivet (se 8.3).
9. **Kommunens brottsförebyggande verksamhet måste stärkas** för att öka tryggheten för såväl våra näringsidkare som kommunens invånare. Kommunens vision att Lerum skall bli Sveriges ledande miljökommun 2025 innefattar också bus och nedskräpning och att vi alla skapar ett samhälle som är rent och snyggt och innehar fungerande belysning som förebygger brott. (se förslag 8.7)

7. Övergripande mål

Kommunens övergripande operationella mål måste vara att skapa en harmonisk samverkan mellan alla intressenter, såväl företagare som privatpersoner.

Målet för en modern näringslivspolitik för Lerums kommun är dels att fler företag etablerar sig i kommunen, dels att de företag som finns i kommunen expanderar och anställer fler personer inom alla branscher.

8. Nulägesanalys

Vi har försökt att skapa oss en bild över hur dagens situation i Lerum ser ut och detta reser ett antal frågor, men ger också svar, vilket syns i nedanstående analys.

8.1 Varför är det inte fler företagsetableringar?

- Marktillgång; osäkerhet vad gäller tillgång. Översiktsplanen.
- Långsam och byråkratisk ärendehantering.
- Bristfällig PR för etablering i vår kommun.
 - o Kommunens politiker och tjänstemän är inte tillräckligt proaktiva.

- o Gäller ett flertal verksamhetsområden inom kommunens ansvarsområden som påverkar företagandet såväl direkt som indirekt.
- o Byråkratisk hantering och låg servicegrad förekommer i avsevärt större omfattning i Lerum än hos berörda framgångsrika grannkommuner.
- o Låg kunskap och intresse för företagandets villkor utmaningar och möjligheter återspeglas av hur företagen blir bemötta av vissa avdelningar i kommunhuset. Man arbetar i en struktur av ”parallella rör” varvid tyvärr Näringslivssekretariatets arbete undermineras.
- Infrastruktur
 - o Väg/järnväg/flyg/av- och påfarter/P-platser.
 - o Väganslutningar både västerut (E6) och österut (Riksväg 40)
 - o Härskogsvägen har nu nyligen drabbats av en dödsolycka.
 - o Bredband.

Allt vad som påpekats i ovan har stora förbättringspotentialer - man måste gå från ord till handling. Så även företagsklimatet.

- **Företagsklimatet i Lerum:** Lerums Kommun är inte tillräckligt konkurrenskraftiga jämfört med våra grannkommuner. Detta beror bland annat på bristande dialog och förståelse hos politiker och tjänstemän för företagande i vår kommun.
- Kompetensförsörjning. Det råder brist på personal med den kunskap som efterfrågas. Utbildning/livslångt lärande.
- Tyvärr utnyttjas inte närheten till storstaden Göteborg med dess universitet och högskolor som en positiv resurs.

8.2 Varför utvecklas inte de befintliga företagen och varför anställs inte mer personal?

Kompetensförsörjning/rekrytering.

- Kostsamt att felrekrytera, LAS.
- Skatter och regler (nationella bestämmelser). Men också omoderna lokala regler och byråkrati.

Det är uppenbart att ett företagsklimat som har varit ett av de bästa i Europa nu konsekvent håller på att försämrats och det är av yttersta vikt att kommunen tar tag i dessa frågor på en central nivå, alltifrån frågor rörande att Sverige har världens högsta marginalsatt till ambitioner att förändra 3-12 regler, allt i en skattehöjariver också inom många andra områden.

En mängd kostnader läggs från centralt håll ned på våra kommuner vilket kräver en kompetent och handlingskraftig kommunledning.

- Tillgång på mark och lokaler är otillräcklig.
- Långsam ärendehantering.

Ärendehantering i vår kommun har en stor påverkan på företagens verksamhet och skall vara professionell och ske i samförstånd med och ambition av förståelse för företagens verksamhet. Detta gäller alltifrån nybyggnationer till nyetableringar.

Detsamma gäller såväl inköspolicy som inköpsrutiner. Den typ av **ramavtal** som kommunen lägger ut som offertunderlag är delvis skrivna av och för storföretag **vilket missgynnar mindre och lokala företagare och hantverkare.**

Detta resulterar i att **de lokala företagen avstår från att delta i anbudsförfarandet**, vilket negativt påverkar såväl närservice som skatteintäkter till kommunen, men också naturligtvis valfrihet och kvalitet.

Det måste finnas en **valfrihet utanför dessa ramavtal** där man kan välja utifrån såväl hög kvalitet som servicenivå på utförda arbeten. Det är inte alltid det lägsta priset som ger det absolut bästa slutresultatet.

Osäkerhet/okunskap om kommunens långsiktiga utvecklingsplaner föreligger.

Brist på besök av politiker och näringslivsansvariga tjänstemän ute hos företagen är återkommande synpunkter detta för att skaffa sig kunskap och information om den verklighet, de behov och de förutsättningar som råder i företagens dagliga verksamhet.

8.3 Möjliga strategiska förbättringar.

- Organisation
 - o Näringslivsenhet och sektorer skall inte jobba i stuprörstänk.
 - o Näringslivsenhetens status skall stärkas genom att enheten tydligare placeras direkt under kommundirektören.
- Infrastruktur. Kommunens ÖP-plan och långsiktiga utvecklingsplaner skall vara ett **levande prioriterat dokument** och tydligt synliggöras. Samarbete med intilliggande kommuner rekommenderas.
 - o Globalisering. Landvetter flygplats är vår flygförbindelse. Lerum skall vara en naturlig samarbetspartner i projektet framtidens flygplats.
- Trygghet. Nolltolerans mot skadegörelse och bus. Rent och snyggt. Fler övervakningskameror på utsatta platser.
- Tjänstemännen i Lerums kommun måste känna till politikernas vilja och beslut och agera därefter. Ej vända på befälsföringen.

- o Befintlig näringslivsstrategi bör snarast omarbetas och måste förbättras, moderniseras, **och ligga i linje med föreslagen Vision.**
- o Kommunens attityd vad gäller företagande måste förbättras till att betraktas som en positiv kraft i vårt samhälle.
- o Företag trängs gradvis ut från Göteborg. Lerums kommun har en chans att få dem att flytta till vår kommun.
- Skola – Näringsliv – Politik. Entreprenörs och företagarkinjer på gymnasiet rekommenderas.
- Tidslinje. Bildande av ett Företagarråd bestående av enbart företagare rekommenderas varefter man inrättar en ny organisation och utformar en ny näringslivsstrategi i samverkan mellan Kommun, näringsliv och Företagarrådet.
- Företagarrådet bör i samförstånd med kommunens representanter driva förbättringsarbetet mot visionen och uppsatta strategiska mål.

9. En modern och verklighetsanpassad strategi

9.1 Kommunens organisation

De privata företagen i Lerums kommun sysselsätter 6300 personer.

Det ger varje år skatteintäkter på minst 1,2 miljarder.

Det motsvarar 8300 förskoleplatser eller 2200 sjuksköterskor.

Vikten av näringslivsfrågor skall intensifieras och därför behöver en organisationsförändring göras för att underlätta arbetet att nå vår vision och därmed uppsatta mål.

Näringslivsenheten ska ligga organisatoriskt direkt under kommundirektören och kommunstyrelsen. Vilket skapar kortare och snabbare beslutsvägar men också en högre tillgänglighet och servicegrad.

Vid ärenden där många är inblandade så kan frågorna fastna mellan olika stolar när någon är borta, vilket skapar förseningar och onödiga missförstånd.

Tydligt och synligt mandat i hela organisationen och vem/vilka som prioriterar de olika frågorna gör det lättare för alla inblandade att förstå de olika frågeställningarna, men gör det också lättare att gemensamt arbeta mot visionen.

Näringslivsenheten ska ha en egen avdelning där näringslivet har möjlighet att träffas och samverka, miljön ska verka för utveckling och samarbete.

För att motverka för stor personalomsättning i vår kommun behövs ett attraktivt, tydligt och positivt ledarskap men också ett engagerat medarbetarskap med tydlighet i uppdrag och ansvarsfördelning. Vad gäller näringslivsfrågor skall kommun och näringsliv gemensamt och via gott samarbete arbeta mot en gemensamt antagen framtidsvision.

Kom ut – ett sätt att förbättra förståelsen för företag och företagande

Företagen upplever att såväl kommunen som företagarna i kommunen har för dålig kännedom om varandra och att **man inte syns i kommunens kommunikation**, önskemål är att man i **kommunens externa kommunikation synliggör företagsamheten** i Lerums kommun på ett positivt och tydligare sätt.

Att kommunicera ut företagens profiler och positiva verksamhet visar betydelsen för hur viktigt det är med skapande av nya arbetstillfällen, vilket gynnar näringslivets mångfald och påvisar vilka möjligheter som finns för kommunens invånare inte minst för kommande generationer.

Kommunikation internt & externt

Kommunens anställda måste naturligtvis skaffa sig och skall inhämta god kunskap om våra företagsverksamheter i kommunen för att kunna vara mer proaktiva och se potentiella möjligheter med ett framtida blomstrande och gott företagsklimat.

Hög kännedom och rätt attityd till företag och företagande i kommunen leder till bättre beslut när det gäller utveckling av frågor som har avgörande betydelse för den kommunala tillväxten.

Även våra politiker i Lerums Kommun ska ha god kännedom om företag som är verksamma i kommunen för att kunna ge dem rätt förutsättningar i politiska beslut.

Idag kommunicerar man med Näringslivsnytt, Näringslivsnotisen, Näringslivsenhetens nyhetsbrev, Lerum.se, Visitlerum.se, mapp till nya företag, företagsbesök, företagsmöten, Facebook, ”filmer”, app.

Alla dessa arbeten kan effektivare samordnas och synliggöras på ett mer proaktivt sätt i samarbete med väl fungerande näringslivsråd innehållande en majoritet av erfarna företagsrepresentanter lokalt förankrade i kommunen.

9.2 Attraktionskraft

Tydlig profil på näringslivet. Vi väljer hur vi ska upplevas!

Företagsklimatet kan definitivt förbättras. **Företagsklimat definieras som summan av intentioner, attityder, kunskap, regler och service som möter företagaren i vardagen, dvs. kommunens totala ansträngningar bygger den framtida image man förtjänar.**

Rätt kunskap och ett positivt bemötande bidrar till ett bra företagsklimat vilket är en förutsättning för att skapa sysselsättning och utveckling.

Kommunen har många kontaktytor med Lerums företagsverksamhet och kan främja det lokala näringslivet **genom att utveckla och förbättra sin service, inte minst genom att skapa snabb ärendehantering och effektiv och obyråkratisk konstruktiv tillsyn av olika verksamheter.**

Genom att samverka, samverka, och åter samverka och ha god kännedom om företag inom kommunen skapar man fler möjligheter för näringslivet att kunna skapa tillväxt och attrahera andra företag att etablera sig i kommunen. Sättet att kommunicera förändras ständigt och allt fler lever genom den digitala världen, men trots detta drivs över hälften av alla Sveriges företag av mänskliga möten.

Alla delar av kommunens organisation av har blivit professionellt värderade och bedömda när det gäller den ranking och utvärdering som årligen genomförs av Svenskt Näringsliv. Bilden av hur det är att driva företag i Lerum är i dag inte alls tillfredställande.

Mätningen visar tydligt att Lerum har en rejäl utvecklings- och förbättringspotential.

Detta är inte något som enbart ligger under näringslivsenheten utan samtliga enheter inom kommunen bör i positiv anda snarast påbörja ett förändringsarbete med ett övergripande syfte att nå den vision som finns i inledningen av denna rapport.

Detta innebär bl.a. att kommunens representanter måste förstå skillnaderna mellan såväl kontrollverksamhet som serviceverksamhet och att kombinera dessa två faktorer på ett positivt sätt. För att nå dessa mål krävs inte några dyra konsultinsatser med hjälp av stora konsultföretag utan en kontinuerlig dialog mellan företag och kommun samt **ett synligt och tydligt ledarskap** på tjänstemannanivå i Lerums Kommun där alla arbetar mot en tydlig vision. Behövs konsultativ hjälp finns detta lokalt.

Lerum är en småföretagarkommun med utvecklingspotential.

Lerum är idag en kommun med ca: 4000 företag, dvs. ett företag per var 10:e medborgare. Man kan tolka detta som att vi har ett mycket rikligt och intensivt näringsliv med många arbetsplatser. Men av de 4000 företagen är 2600 enmansföretag och har alltså inga anställda.

Det stämmer i högsta grad att vi är en småföretagarkommun, men samtidigt måste man börja fundera över var vi skall lägga våra näringslivspolitiska insatser? Skall vi fokusera våra insatser på de 2600 enmansföretagen eller på de övriga 1400 som skapar fler arbetsplatser?

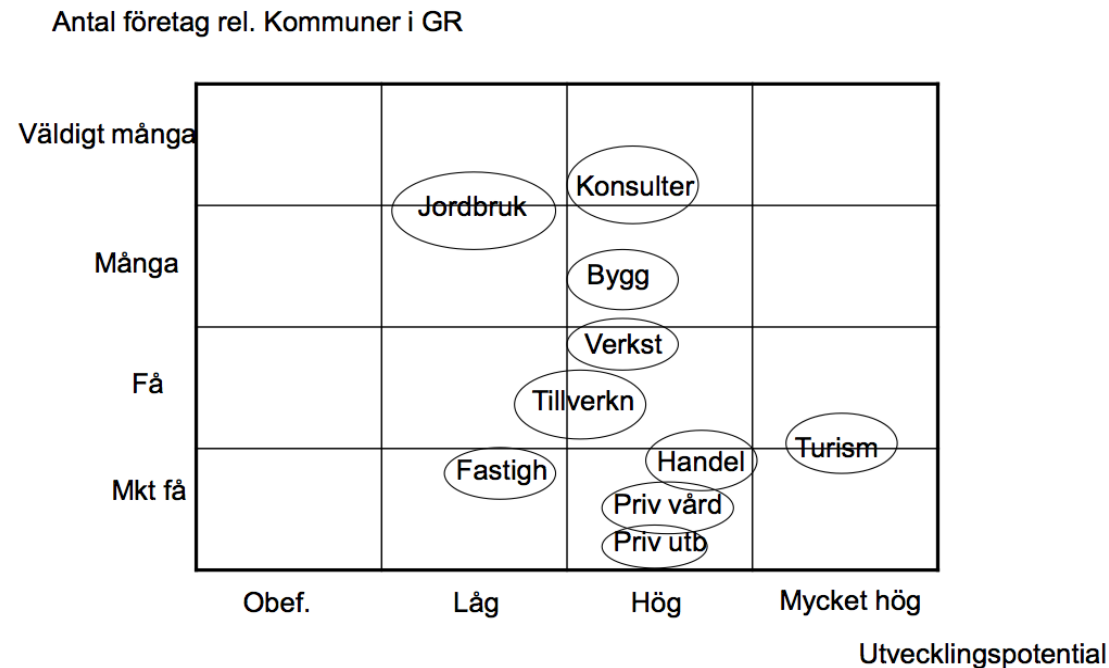
I ett senare skede bör vi undersöka varför det 2600 enmansföretagen ej vill växa och anställa folk. Detta i syfte att förstå deras situation och kanske också inspirera till en förändringsprocess inom dessa företag. Ett gott företagsklimat i kommunen bör uppmuntra till sådana handlingar.

Vi skall utan tvekan fokusera på de 1400 företagen med anställda och genom samarbete mellan kommun och näringsliv möjliggöra skapandet av ännu fler arbetstillfällen i kommunen. Utvecklingspotentialen är stor beroende på den stora mångfalden i den befintliga näringslivsstrukturen (handel, service, turism, industri, konsultverksamhet, osv.).

För att tillgodose behovet av kompetensförsörjning behöver kommunen, näringslivet och gymnasiet samarbeta så att ungdomarna får kunskap om vilka möjligheter som finns i vårt närområde och som på sikt kan ge anställningar i det lokala näringslivet eller inspirera till viljan att starta eget företag.

SWOT-analys

SWOT-analysen baseras på de företagskategorier/näringsgrenar som kommunens Näringslivsenhet arbetar med, men med en viss modifiering. Efter att ha identifierat starka och svaga sidor samt möjligheter och hot vad gäller kommunens näringsliv landade vi i följande diagram, som grovt visar aktuell status för de olika näringsgrenarna och deras uppskattade utvecklingspotential.

Turism och besöksnäring uppvisar en mycket hög utvecklingspotential tack vare de förutsättningar som finns i kommunen vad gäller natur, sjöar och vattendrag, camping, Nääs slott, men också närheten till Göteborg m.m. En ökning av turism och besöksnäring kommer bland annat att ha en positiv inverkan på handeln.

Även privata initiativ inom vård och utbildning har en hög utvecklingspotential. Anmärkningsvärt är att så många näringsgrenar uppvisar en hög utvecklingspotential och att vi i kommunen har relativt många företag inom denna kategori något som måste betraktas som lovande.

Vad som också framgår klart av SWOT-analysen och dess resultat är att kommunens Näringslivsenhet behöver utvecklas och stärkas.

Lerums kommun **behöver en ny offensiv och modern näringslivsstrategi, utvecklad och framtagen i samarbete mellan kommunen och det lokala näringslivet.**

Näringslivsstrategin ska vara ett levande handlingsprogram som kontinuerligt uppdateras och anpassas till marknadens svängningar och rörelseriktning och av sådan kvalitet att kommunens tjänstemän implementerar den i det dagliga arbetet.

Vidare skall viktiga målsättningar kunna vara mätbara så att de kan följas upp med mätbara tal (KPI)* det som går att mäta blir genomfört.

*KPI Key Performance Index

Företagsföreningar

Vi har många aktiva företagsföreningar i kommunen vilket gör att det skapas engagemang och olika frågor kan diskuteras riktat mot direkta områden och platser.

Lerums Kommun anser att det blir lättare att nå ut till fler företag genom företagsföreningar. En riskfaktor är att det blir en viss grupp av företag som man har kontakt med och att man behöver ha mer uppsökande verksamhet för att få kontakt med fler av kommunens företag.

I Näringslivsrådet i Lerums kommun 2017 medverkar föreningarna FFLK, Floda Företagarförening, Företagarna, Gråbo Företagarförening, LRF, Qreativa, Team Tollered, Lerums centrumförening, Organisationen Fastighetsägarna.

Ordförande för NLR är Kommunstyrelsens ordförande.

Sammankallande för NLR (Näringslivsrådet) är Näringslivschefen.

Vi har i vår undersökning och benchmarking mot andra kommuner **sett andra modeller för hur företagsråden fungerar**. Vi bör här undersöka förbättringspotentialen och kanske samordna verksamheten på ett mer effektivt sätt. Drivande för de andra framgångsrika kommunerna har varit att majoriteten i Näringslivsråden har bestått av representanter från företagen.

9.3 - Kompetensförsörjning/rekrytering/skola

Skola, utbildning och kommunen med sina förutsättningar måste hitta samverkansmöjligheter med kommunens näringsliv som är till nytta för alla parter.

Vi måste satsa ännu mera på **företagande och entreprenörskap** för att våra ungdomar ska vara mera attraktiva på arbetsmarknaden. Detta kan inte minst hjälpa skoltrötta elever och ge motivation via praktisk och relevant utbildning.

Kompetensförsörjning till Lerums företag är komplext eftersom det dels är konjunkturbundet och dels styrt av t ex **tillgången på bostäder** i kommunen. Bra kommunikationer och bra rykte rent allmänt är också parametrar som styr tillgången på välutbildad arbetskraft.

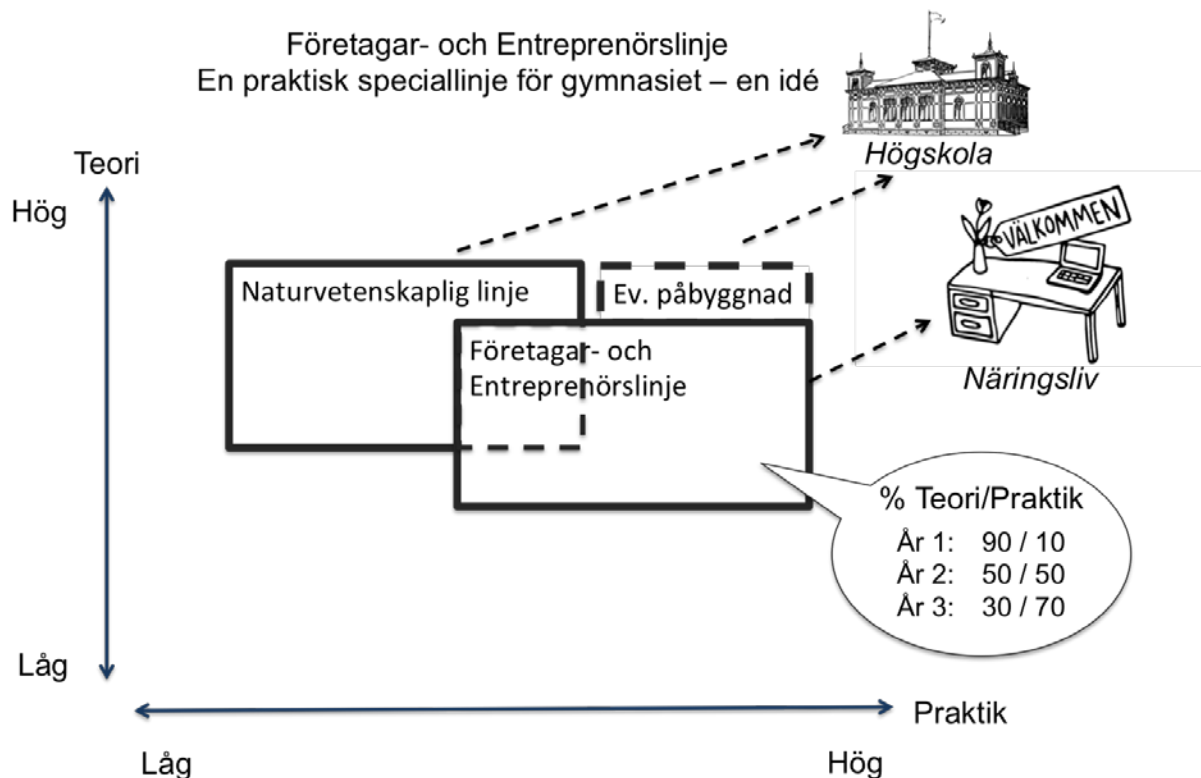
Företag vill oftast ha yrkesutbildad arbetskraft och akademiker till de högre tjänsterna inom t ex marknad, ekonomi och personal.

Inom vissa branscher finns idag en stor efterfrågan av praktisk kunskap.

Gymnasial lärlingsutbildning är en valmöjlighet inom alla yrkesprogram på gymnasiet.

Lerums gymnasium satsar idag mest på de teoretiska programmen (klart billigast) men försöker nog tillgodose en del behov inom t ex bygg och el. Däremot så har de lagt ner t ex vård- och omsorgsprogrammet, något som i första hand berör kommunens egna arbetsplatser, men också privata utövare.

Med god kunskap om det lokala näringslivet kan gymnasieutbildningarna utformas så att de ger "rör" in i universitets- och högskoleutbildningen **men också direkt in i företag**, eller ger inspiration till att starta ett eget företag. Detta är en kompetens som efterfrågas av vårt lokala näringsliv.

Ska man satsa på vuxenutbildning inom t ex svets, måleri, snickeri, IT etc. så måste man försöka gå samman med andra kommuner.

Men något saknas idag, nämligen en praktisk utbildning, inriktad mot företagande och entreprenörskap. Denna typ av utbildning skulle med stor sannolikhet passa den företagsstruktur som föreligger i Lerums Kommun. Lerums Gymnasium har alla förutsättningar att skapa en sådan utbildning. För att lyckas måste det ske i samarbete mellan näringslivet och kommunen.

Teknik, digitalisering

En viktig aspekt för företag är att möta digitaliseringens utmaningar och möjligheter till kompetensförsörjning.

De hänger ihop så nära, digitalisering och kompetensförsörjning. Dels handlar det om att få ut nytexaminerade ungdomar på arbetsmarknaden med relevant utbildning, dels handlar det om kompetensutveckling och lärande för de anställda som redan finns i företagen.

9.4 - Kommunens infrastruktur

Det goda livet spelar roll när man väljer en kommun att leva och bo i. Boende, skola, handel, fritidsliv, natur. Även möjligheter till goda kommunikationer, service och trygghet är viktiga parametrar för vilket val man gör. Arbetsstillfällena nära hemmet ger mer tid till familjen men också ett aktivt fritidsliv och inte minst en lägre miljöbelastning i form av kortare resor till och från arbetsplatsen. Vi måste ta tillvara dessa möjligheter och se till att vi **planerar framtida infrastruktur** så att vi inte skapar inlåsningseffekter och har möjligheter till flexibilitet och utveckling inom ett flertal viktiga områden.

Områdesutveckling/ÖP

Markstrategi

- Lerums kommun skall bedriva en markförsörjning med insikt om **näringslivets långsiktiga etablerings- och expansionsbehov**.
- Stärka och utveckla strategiska lägen för näringslivets behov av tillväxt.
- Utarbeta ändamålsenliga detaljplaner som fungerar för ett föränderligt näringsliv, som möjliggör snabbare etableringar och skapar förutsättningar för att arbeta på ett nytänkande flexibelt och innovativt sätt.

Geografisk möjlighet

Lerums kommun har ett mycket gynnsamt och ett utomordentligt geografiskt läge detta utifrån många aspekter. Hela Göteborgs arbetsmarknad ligger tillgänglig på bekvämt pendlingsavstånd från alla kommunens delar. En ny linje i Gymnasieskolan rekommenderas'

Med attraktiva gymnasieprogram kan Lerum locka elever både från Göteborg och från kranskommunerna tack vare goda pendlingsmöjligheter.

Närhet till Landvetter flygplats är ytterligare en fördel, eftersom flera av kommunens tillverkande företag är verksamma på den globala marknaden.

Som påpekats tidigare har besöks- och turistnäringen stor potential tack vare de tillgångar som finns i kommunen i form av natur och byggnader.

Det finns dock ett par hämmande faktorer som måste åtgärdas för att näringslivet fortsatt skall kunna utvecklas.

- Förbindelserna till Stenkullens industriområde och även till andra industriområden **är underdimensionerade** för den tung trafik levererar gods från och till dessa områden. Ett nytt mot till E20 behöver byggas och vägnätet rustas upp.

Härskogsvägen används idag pga. det nya GPS systemet alltmer av mycket tung trafik och långa fordon, vilket skapar trafikfaror, men också rejäla förseningar om man ska ta sig till Landvetter flygplats. **Vägen måste rustas upp eller ersättas av en ny förbindelse** för att kunna ta hand om den ökade trafik som förväntas när Landvetter flygplats byggs ut.

Denna väg trafikeras också av en allt ökande trafik från Vårgårda och Alingsås och kommuner väster och nordväst om Lerums kommun, vilka vill ha en snabb förbindelse med Landvetter.

En förbättrad vägförbindelse ger även utökade pendlingsmöjligheter till och från Borås och Jönköping dvs. rent österut.

Inte minst finns i Jönköping ett av Europas finaste universitet för utbildning inom familjeföretagande på akademisk nivå en möjlighet för våra ungdomar om de vill studera vidare efter Lerums Gymnasiums **”nya Entreprenörs och Företagarlinje.”**

- o Kollektivtrafiken för anställda inom kommunen behöver förbättras så att alla som vill kan ta sig till och från jobbet oavsett var man bor och arbetar.

Lerum måste sättas på kartan för dem som arbetar med utbyggnaden av Landvetter flygplats. Utvecklingspotentialen för näringslivet i Lerums kommun tack vare utbyggnaden av Landvetter är enorm och måsta tas tillvara.

Lerum ska vara en kommun där man vill verka, bo eller besöka och inte bara åka förbi. Därför behöver tillgängligheten vara tydlig och byggas ut. Vid ökat invånarantal och bebyggelse måste infrastrukturen vara utvecklad och inte komma i efterhand. Inlåsnings effekter hämmar tillväxt. Därför ser vi ett starkt behov av att utveckla vägnät, av- och påfarter och tätare kollektivtrafik samt fler parkeringsplatser i närheten av verksamheter och aktiviteter.

Att göra Lerums Centrum till en ”bilfri zon” är en utopi och skulle vara direkt skadligt för såväl handel som Lerums äldre invånare. Samtliga företagsrepresentanter och dess organisationer motsätter sig detta. Lerum är ej en storstad.

Kommentarer till SWOT analysen

Turism och besöksnäring

Upplevelse- och turismbranschen ser vi som ett attraktivt utvecklingsområde då Lerum har ett geografiskt bra läge och fantastiska möjligheter i vår vackra och omväxlande miljö.

I Lerums kommun har vi ett rikt, aktivt föreningsliv med välutbildade engagerade kommuninvånare vilket ger potential till att verka för samarbete mellan näringsliv och föreningsliv för att utveckla såväl tillväxt som nya etableringar inom detta område.

Närheten till storstaden Göteborg är god. Vi har goda kommunikationer, vilka kan förbättras och detta öppnar möjligheter för utökade aktiviteter inom:

- Camping
- Golf och idrott
- Sportfiske
- Hästsport
- Friskvård
- Naturupplevelser
- Nytt företagande inom besöksnäring och handel
- Shopping
- Föreningsaktiviteter

- Kulturevenemang
- Idrottsevenemang
- Säveån

Endast fantasin sätter gränser här och vårt läge är alldeles utmärkt för framtidssatsningar.

Industrimark, tillverkning och produktion.

I Stenkullen ser vi att framgångsrika industri- och tillverkningsföretag etablerat sig vilket gör att branschtillhörigheter gynnas av att vara verksamma i närhet av varandra för att samverka och kunna få tillväxt.

Gråbo och Stenkullen är områden som vi kan se att de har stor utvecklingspotential inom ett flertal branschområden.

För att möjliggöra detta måste kommunen tillsammans med vägverket utveckla en mer långsiktig plan gällande tillgänglig mark och goda vägförbindelser, för expansion och nyetablering av nya och existerande tillverkningsföretag, men också ta hänsyn till att mjuka övergångar måste skapas så att ej intressen för boende och industriell verksamhet stör varandra.

Mål

Underhålla och säkra tillväxten för en expansiv industriverksamhet i kommunens industriområden som gynnar tillväxt och nya spännande arbetstillfällen för våra ungdomar.

9.5 – Lerums Centrumförenings handelsstrategi

Lerum

Handeln är i omställning som så många andra branscher och behöver tillgänglighet och trygga, trevliga miljöer. Handel är idag både fysisk och digital, behoven kommer ställa krav på en fungerande logistik.

Lerum har ett centrumområde som behöver moderniseras och utvecklas om man vill behålla handel och närservice samt möjliggöra tillväxt och öka utbudet.

En större utveckling av centrala Lerum har inte skett på många år, förutom att ett nybyggt parkeringshus och Tornhuset har byggts. För att skapa en levande handel och tillgodose bra service för våra invånare är det flera faktorer som påverkar.

Bagges torg i Lerums centrum är inte utnyttjat effektivt och då det är svårt med tillgänglig mark för verksamheter så är det inte förenligt med det bästa för våra invånare att låta det vara outnyttjat. Integrera torgutrymmet och runt om till att skapa möjligheter för fler verksamheter och andra som skapar aktivitet fler timmar än vad butikerna har öppet. Boende och andra kontorslokaler ska inte ligga i bottenplan. Verka för att miljön har egen identitet, skapa en bra aktiv miljö med trygghetsfokus som inte främjar brott.

Vi ser ett ombyggt torg med egen identitet, med ett blandat utbud av en bra mix av företag med stark personlig service. Använd vår geografiska möjlighet i utformningen när det gäller samverkan för innovativ byggnad. En inglasad kupol med vatten och mycket grönt med mysiga ställen som ger mervärde och gör handel och miljön till en positiv upplevelse i Lerum.

Definitioner

Stadskärnan omfattar Centrum, Almekärr (Servett), Hulan, Dergården, kommande Aspens Strand m.fl. närliggande platser. I strategin anges Almekärr och Hulan även som halvexterna områden.

Visionen är att Lerums kommun skall utvecklas till en stark och attraktiv regional handelsplats och handeln ska bidra till att skapa en hållbar tillväxt genom utveckling. Handeln i Lerum utvecklas och koncentreras till tre handelsområden: stadskärnan och kommunens centra i Gråbo och Floda. De olika handelsområdena stärker sina profiler och breddar utbudet. I Tollerød, Stenkullen, Sjövik och andra närliggande mindre orter bör det finnas service med dagligvaror.

Stadskärnan fortsätter att utvecklas till ett attraktivt och unikt handelsområde och är kommunens mest allsidiga handelsplats med inriktning på ett blandat utbud av butiker, service, kulturutbud, restauranger och kaféer (dvs. detaljhandel, shopping och upplevelser). Torghandeln värnas och bör utvecklas. Stadskärnan stärker sin position även i ett regionalt perspektiv. Vid alla etableringar av detaljhandel ska stadskärnan prioriteras som första handsval. Vårt arbetssätt kommer även fortsättningsvis vara att arbeta inifrån och ut, det vill säga från Bagges torg och ut i hela centralorten.

Detaljhandel fokuseras till stadskärnan och till kommunens serviceorter. Vi bygger vidare och utvecklar detaljhandeln utifrån etablerade marknadsplatser och bostadsnära områden. Goda förutsättningar för handelsutveckling i Lerums centralort och i de halvexterna handelsområdena Almekärr och Hulan säkerställs genom att planläggning inte sker för koncentrationer av detaljhandel utanför stadskärnan, eller utanför kommunens serviceorter Gråbo och Floda.

Skrymmande varor och volymhandel, som inte lämpar sig i stadskärnan, koncentreras till de halvexterna handelsområdena såsom Almekärr och Hulan och eventuella områden som bör utredas.

Tillgången till kommersiell service och bostadsnära dagligvaruhandel bör stärkas i tätortens olika stadsdelscentrum.

För Lerums centralort gäller fri etablering av handel, samt fri etablering av bostadsnära dagligvaruhandel, restaurang, kultur och nöjen samt service för att stärka centrumets utbud och attraktivitet.

Mål

Målet är att ytterligare förstärka stadskärnan som naturlig mötesplats för alla åldrar, och komplettera med utbud som attraherar såväl unga, familjer som äldre. En levande stadskärna med ett myllrande folkliv kräver hög gemensam ambitionsnivå kring gestaltningen av det offentliga rummet.

Inriktning

Lerum ska fortsatt kunna erbjuda ett brett utbud av varor och tjänster för invånare, besökare och näringsliv. Handeln i Lerum bidrar till hög boende- och livskvalitet samt tillgodoser invånarna med en konkurrenskraftig handel och ett utbud som stärker Lerums attraktivitet. Inom en tioårsperiod kommer det tillkomma drygt 1 000 lägenheter och cirka 6–7 000 kvm kommersiella lokaler där enbart Resecentrum står för över 4 000 kvm. Detta innebär att 3–4000 fler människor kommer att tillbringa en stor del av vardagen i Lerums centrala delar.

Arbetet med handeln i Lerum ska kännetecknas av

- Att vi har ett brett utbud genom konkurrenskraftiga förutsättningar.
- Att vi värnar vår unika stadskärna med detaljhandel, shopping och upplevelser.
- Att vi målmedvetet hänvisar volymhandel och handel med skrymmande varor till halvexterna lägen vid Hulan och Almekärr.
- Att vi vill att invånarna erbjuds ett utbud av kommersiell service och detaljhandel i kommunens serviceorter i Gråbo och Floda.
- Att vi fortsätter att bygga handelsstrukturen på riktlinjer för centrala, centrumnära respektive externa etableringar.
- Att vi vill ha en fortsatt långtgående dialog och samverkan med fastighetsägare, handlare och andra berörda aktörer för att gemensamt arbeta för den viljeinriktning som här slås fast inom Lerums centrumförening.
- Att vi vill att handeln bidrar till en hållbar utveckling för att bli Sveriges ledande miljökommun.

9.6 – Ytterligare områden av stort intresse

Floda

Ett kunskapscenter som mötesplats baserat på hållbarhet med inriktning på mat och med konferenslokaler håller på att ta form på Garveriet i Floda.

Tollered ser vi som ett kreativt växande område med engagemang och stark identitet som bruksort, en av landets mest bevarade, vilket ger dess unika miljö, historia och kulturella värde en unik möjlighet inom turism, tillverkning och upplevelser. Finns stora utvecklingsmöjligheter och strävan efter kreativt kluster. Man skulle kunna söka samarbete via VGR och Tillväxtverket enligt den här modellen: <http://www.vgregion.se/regional-utveckling/program/regionalt-serviceprogram/samverkan-for-regional-serviceutveckling/> för att uppnå detta.

Nääs

Besökare till Nääs Slott väljer att komma till området för att uppleva:

”En levande kulturhistoria som berättas genom friluftsliv, hantverk, mat, arkitektur och design”

Nääs Slott & Slöjdseminarium – Vision 2025

Nääs – Skandinaviens bästa bevarade sena 1800-tals miljö.

- Ett välskött byggnadsminne och unik traditionsbärare -
2025 är samtliga byggnader inom byggnadsminnet exteriört renoverade. Naturreservatet och slottsparken harmonierar med byggnadsminnet och speglar det sena 1800-talet.
- En mötesplats för slöjd, konstverk och byggnadsvård -
2025 är Nääs återigen Sveriges största anordnare av kurser, och aktör i internationella nätverk inom området, tack vare samarbete med folkbildare, hyresgäster och institutioner.
- En stor gård präglad av kretsloppsarbete –
2025 brukas jorden för livsmedels- och foderproduktion. Skogsbruket drivs i samägt förvaltningsbolag.

En del av den västsvenska turistnäringen –

2025 sker all utveckling/paketering i samverkan med lokala och regionala organisationer.

Strategiska mål

Att besöksmålet skall bli mer attraktivt genom att:

- Berätta en gemensam historia.
- Uppvisa hög kvalitet inom visionsområdena.
- Vara ett ekologiskt hållbart besöksmål.
- Vara av värde för besökare.
- Vara en trygg och ren plats att besöka.

Operativa mål

Att besöksmålets tillväxt säkras genom:

200 000 dagsbesökare/säsong och 4 000 loginätter/år.

Gemensam kommunikation/marknadsföring med andra aktörer.

Förbättrad tillgänglighet. Utveckla slottet och slottsparken.

Utveckla matutbudet från dagens 2 restauranger, bed & breakfast, bröllop, fester och evenemang.

Trygga framtiden för Aspens Camping

Nulägesanalys Campingplatser i göteborgsområdet.

Idag finns det tre campingplatser i Göteborgsområdet, Kärralunds Camping i Delsjöområdet, Askims Camping söder om Göteborg och Aspen Camping i Lerum.

2012 lades Åby Camping i Mölndal ner, Lilleby Camping på Hisingen är numera ett villavagnsboende för nyinflyttade och Delsjöns Camping öppnades inte i år p.g.a. av att Göteborgs stad planerar ett villavagnsboende där.

Såväl Göteborg som Mölndal har svårt att hitta lämplig mark för nyetablering av campingplatser.

Det är ett stort tryck på dessa tre campingplatser och campingturismen har ökat år för år, inte minst tack vare att Göteborg är en stor turistmagnet med Liseberg och många evenemang i staden året runt.

Aspen Camping i Lerum har ett utmärkt läge som storstadscamping i naturskön miljö med bra kommunikationer till Göteborg med motorväg och pendeltågstrafik.

Inom ca 1 km från campingen finns all form av service en turist kan tänkas behöva såsom restauranger, detaljhandel, bensinstationer, vårdcentral, systembolag mm vilket gynnar det lokala näringslivet i vår kommun.

Strategi

- Utveckla samarbetet med goda grannar, samarbeta med liknande verksamheter för att skapa ett brett paketerat utbud av kultur/natur, nöje, upplevelser, evenemang, möten, butiker, restauranger inom ramen för besöksmålets vision.
- Samverka med Länsstyrelsen i Västra Götalands län för att bevara och utveckla byggnadsminnet Nääs samt naturreservatet Nääs ekhagar.
- Samverka med destinationen Lerum, Göteborg, Västsverige som ett stadsnära besöksmål, men med stark egen profil.
- Samverka med Västra Götalandsregionen för att utveckla besöksmålet, slöjden, och förbättra infrastrukturer.
- Tillsammans med Lerums kommun utveckla Nääs och skapa nya arbetstillfällen. Tillsammans med länsstyrelsen bevara och utveckla byggnadsminnet Nääs.

Gråbo

Gråbo växer procentuellt sett mer än någon av kommunens byar, vilket skapar mycket intressanta möjligheter för utveckling av handel och företagande i gemen.

Västarvet driver ett projekt där, om än lite väl passivt, Lerums kommun deltar. Projektet heter LAB 190 och syftar till "grön" landsbygdsutveckling längs riksväg 190. Sträckan Gråbo-Sjövik har synnerligen goda möjligheter till att aktivt medverka i detta långsiktiga projekt, "den gröna kilen".

Sammantaget kan Gråbo erbjuda mycket goda möjligheter inom ett antal olika näringsgrenar, vilket även är en nödvändig del i samhällsutvecklingen mot det hållbara samhället och stöds av Lerums kommun genom det s.k. Pilot-Gråbo projektet.

Lokal handel. En befolkningstillväxt med kanske 50 % fram till 2025 (med 2015 som bas) kommer att kräva och möjliggöra ett bredare utbud av basvaror och tjänster.

Befintliga bygg och entreprenad-relaterade företag är idag kanske enskilt starkaste segmentet i Gråbo men det finns även ett spirande segment som växer i Gråbo, E-handel med tillhörande logistikfunktioner.

En tredje del där tillväxt förväntas bli betydande är inom livsmedelsproduktion, såväl, kött som grönsaker och frukt. Det finns redan idag en betydande köttproduktion i Gråbo med försäljning fokuserad till kommunens olika byar.

Förutsättningarna behöver dock förstärkas, de två enskilt största områdena där bygden behöver tillskott/förändring är inom mark och strandskydd.

Gråbo saknar i dagsläget planlagd ledig mark för ytterligare handel och företagsutveckling. Detta har påpekats under åtskilliga år men ännu finns inga planer vilket är märkligt mot bakgrund av den omfattande planläggningen av mark för bostadsbyggande.

Strandskyddet längs Mjörns strand från Gråbo till Sjövik är enligt gällande beslut utökat till 300m, vilket på ett effektivt sätt förhindrar byggande och verksamhetsutveckling i linje med vad som utpekats i LAB 190 projektet. Strandskyddsgränserna är dock nu under översyn och det rimliga är att Lerums kommun nu tar möjligheten att justera gränsen till det mer allmänna förhållandet 100m, vilket skapar helt andra förutsättningar för verksamhetsutveckling i linje med av Länsstyrelsens och kommunpolitikens uttalade målsättning.

Gråbo, med den befolkningsutveckling som redan är på gång har i grunden mycket goda förutsättningar för en stabil och hållbar näringslivsutveckling men förutsättningar för etablering i vid bemärkelse måste förbättras. Kommunen måste bli mer aktiv "möjliggörare" för att detta inte skall bli en begränsande faktor för samhällets och bygdens utveckling.

Stenkullen

I Stenkullen finns samlat ett antal idrottsanläggningar samt en betydande del av kommunens industriföretag. Flera av dem är framgångsrika och arbetar på en global marknad med stor utvecklingspotential. De behöver tryggade expansionsutrymmen inte enbart för dem själva utan också för deras nuvarande och framtida underleverantörer, vilket också skapar nya arbetstillfällen.

9.7 Trygghet

Kommunens brottsförebyggande arbete måste stärkas, både för invånarnas trygghet och för att försvåra inbrott och stölder hos näringsidkare. Vår vision att Lerum skall bli Sveriges ledande miljökommun 2025 innefattar även bus och allmän nedskräpning. Att ha rent och snyggt och fungerande belysning förebygger brott.

Att man är trygg med att polisen finns i närheten för förebyggande av brott och när ett brott inträffar.

Öka möjligheterna till kameraövervakning på brottsutsatta och strategiskt viktiga platser.

Vi kräver att Lerums Kommuns näringslivsenhet i förebyggande syfte skall jobba för att erbjuda trygghetsutbildning till kommunens företagare med fokus på olika typer av brottslighet som företagare kan bli utsatta för.

10. Benchmarking mot grannkommuner. Vad lärde vi oss?

Benchmarking är ett beprövat sätt att använda för att bedöma den egna organisationens status i förhållande till jämförbara organisationers. Vi bestämde oss för att jämföra Lerums kommuns näringslivspolitik med några av våra grannkommuner, nämligen Ale, Alingsås, Härryda och Partille.

Vi besökte Partille och träffade där deras näringslivschef Marieke Wolter, som tidigare arbetat på näringslivsenheten i Lerums kommun.

De andra kommunerna kom till oss, representerade av oppositionsrådet i Ale Mikael Berglund, näringslivschefen i Alingsås Magnus Thordmark och kommunstyrelsens ordförande i Härryda Per Varberg.

Det vanligaste sättet att bedöma hur framgångsrikt näringsliv en kommun har är att se vilken plats man har i Svenskt Näringslivs årliga ranking.

År 2011 låg t.ex. Ale riktigt dåligt till i denna ranking – plats 227 av 290 och halkade ner till 241 året därpå – men man bestämde sig för att göra något åt detta.

Mikael Berglund var den drivande kraften i detta arbete dels genomförde man ett antal studiebesök i kommuner som var mer framgångsrika, dels satte man sig ner med de 15 mest "griniga" företagsledarna i kommunen för att ta reda på vad som var fel med kommunens näringslivspolitik och hur man skulle bära sig åt för att förändra den.

Grinigheten försvann succesivt och en kreativ samarbetsform växte fram som verkligen gav resultat.

Man lyckades så bra att man bara på några år (2015) hamnade på plats 41 för att sedan halka ner till plats 88 år 2017.

Ett näringslivsråd inrättades med representanter från näringslivet, men dit också kommunen bjöds in.

Härryda är i en helt annan situation. De senaste tio åren har man inte varit sämre än plats 44 och 2017 fick man sin bästa placering någonsin, plats 4. **Även här har det varit en medveten satsning från kommunledningen på kommunens näringsliv.**

Det blir lätt så att man känner sig nöjd om man är bland de 10 -15 bästa kommunerna i landet, men istället höjde man ribban och bestämde sig för att försöka bli nummer ett.

Detta blir man inte utan ett intimt samarbete mellan kommunens politiker och tjänstemän å ena sidan och näringslivets representanter å andra sidan.

I Partille är man mer pragmatisk och har lämnat det mesta av ansvaret till näringslivschefen som arbetar ensam. Istället involveras kommunens olika sektorer i de aktiviteter som hon anser behövs för att stärka näringslivsklimatet. Det innebär också att sektorerna står för personal och kostnader vilket stärker banden mellan tjänstemännen på sektorerna och deras motparter i näringslivet. Partille har de senaste tio åren legat högt i ranking och hamnade 2017 på plats 18, ner från plats 15 året innan.

Alingsås slutligen, verkar mera likt Lerum. 2010 låg man på plats 23 men sedan har det bara gått utför för att 2017 hamna på plats 200. Näringslivsverksamheten bedrivs i en nybildad (2016) organisation med namnet Alingsås Business Center. Man satsar mycket på handeln i Alingsås centrum men för övrigt är Alingsås en typisk småföretagarkommun. Näringslivschefen Markus Thordmark fick lämna sin tjänst bara c:a tre veckor efter det att han besökte oss, ett tecken så gott som något på att vi inte har något att lära av Alingsås.

Sammanfattningsvis visar vår benchmarking att ett bra näringslivsklimat kräver ett stort engagemang och intresse från såväl kommunens ledande politiker som den högsta kommunledningen. Detta tillsammans med en proaktiv drivande och skicklig kommundirektör med hög social kompetens som byggt upp ett högt förtroende hos de lokala företagarna och dess föreningsrepresentanter.

Man har skapat ett aktivt företagarråd bestående av en klar majoritet av duktiga egna företagare som arbetar intimt nära kommunens Näringslivssekreterare.

Kommunens Näringslivssekretariat lyder och rapporterar direkt till Kommundirektören som arbetar intimt tillsammans med företagarrådet. "Laget vinner alltid över Jaget"

Vår övergripande analys blir att Befälsordningen harmoniserar relativt bra i dessa framgångsrika kommuner med hur det fungerar i framgångsrika företag.

Tyvärr avviker såväl Alingsås som Lerum från denna modell där man enligt vår analys medvetet eller omedvetet vänt på befälsföringen.

Styrelsens viktigaste arbetsuppgifter i framgångsrika verksamheter är att hantera och ta beslut om viktiga Strategiska frågor! Detta i linje med företagets Vision.

Man äger och vårdar den strategiska handlingsplanen, ställer upp mätbara mål (KPI), ställer krav och kontrollerar verksamheten samt tillsätter och avskedar VD.

Koncernledning är rådgivande till VD som arbetar med övergripande operativa frågor och handlingsplaner i linje med beslutad Vision, strategi och uppsatta mätbara mål (KPI).

Övriga ledningsfunktioner arbetar fram avdelningsvisa handlingsplaner ner på individnivå i linje och harmoni med ovanstående tre dokument. Det är samtliga ledares och medarbetares uppgift och skyldighet att forma en god och positiv företagskultur där man trivs på sin arbetsplats vilket resulterar i en låg sjukfrånvaro och personalomsättning (två viktiga KPI för långsiktig framgång.).

Denna arbetsform borde gälla även Lerums Kommun dvs. kommunens största arbetsgivare.

Men detta räcker inte; man måste ”göra verkstad” av sina ambitioner gå från ord till handling och **leverera resultat**. Per Varberg sammanfattade det väldigt bra när han tydligt framhöll att **vårt övergripande ledord i allt vi gör i kommunhuset måste vara att:**

Härryda skall gå från att vara en myndighetsorganisation till att vara en serviceorganisation med myndighetsansvar.

En kristallklar och tydlig programförklaring som i högsta grad också borde passa Lerums Kommun.

Man kan ha olika åsikter om värdet av rankingar, men en sak är klar: nöjda företagare ger höga poäng i enkäterna och det resulterar i höga placeringar i rankingen.

Höga placeringar i Svenskt Näringslivs ranking skapar tveklöst nya arbetstillfällen och en framtidstro i berörda kommuner.

11. Politiken

En samverkande politik mellan samhällets intressenter skapar förutsättningar för ett sunt och hälsosamt näringsliv och ett välmående samhälle.

En framtidsinriktad proaktiv politik erbjuder möjligheter för våra företag att utvecklas och ta tillvara varje människas samlade kompetens till nytta för samhället som helhet.

Att tydligt visa att man **menar allvar** med ett gott samarbete med kommunens näringsliv är något som framgångsrika kommuner karakteriseras av, vilket skapar organisatorisk tyngd åt näringslivsfrågor och ger större incitament för näringslivet att ta mer ansvar att kunna påverka utvecklingen.

I Lerum har man enligt vår analys de senaste åren skapat en ”otydlig befälsföring” detta via en kombination av svagt eller otydligt ledarskap på såväl politisk som tjänstemannanivå.

Man har sålunda (medvetet eller omedvetet) vänt befälsföringen till en till stora delar tjänstemannastyrd kommun utan mätbara mål.

Detta har bland annat tyvärr resulterat i en extremt hög personalomsättning och sjukfrånvaro. Det går varken att driva ett företag eller en kommun framgångsrikt under dessa betingelser varför en förändring starkt rekommenderas.

Ett företagarråd är en möjlighet att påverka politiken utan att ta ställning för ett speciellt politiskt parti. De bidrar snarare till att öka förståelsen bland politiker om företagares vardag, deras utmaningar och förslag till politiska reformer för att skapa fler jobb och ökad tillväxt.

Att ta fram en ny näringslivsstrategi som ska vara ett levande handlingsprogram, av den kvaliteten att man implementerar den i det dagliga arbetet och att den går att följa upp.

Att ha en god kännedom om företagen som verkar i kommunen. Öka politikernas kunskap om näringslivet. Genom att politiker och tjänstemän besöker ett 100-tal företag per år och där sätter sig in i företagarens utmaningar skapar samarbetsmöjligheter.

Att förenkla företagarens vardag via ett mindre komplicerat regelverk gynnar näringslivets tillväxt och gör honom mer villig att växa och anställa nya medarbetare.

Vissa avdelningar inom kommunens verksamhet **måste förändra sina attityder** vid viktig kontrollverksamhet till att karakteriseras av en strävan mot samförstånd och en möjlighet till en gemensam förbättringsverksamhet som gynnar alla parter såväl samhälle som företagare.

En företagare är ingen ”skurk” utan en hårt arbetande ansvars-kännande individ som gör samhällsnytta detta är den verklighet vi lever i. De fåtal (promille) som valt en annan väg skall ej straffa alla andra duktiga företagare.

Verka för olika ägande- och driftsformer.

Att föra en stabil, tydlig och **långsiktig politik** inom näringslivsfrågor är av yttersta vikt även i Lerums Kommun.

Ett företag gör investeringar som sträcker sig långt över en mandatperiod (4 år). Detta är ett risktagande där företag måste veta vilka spelregler och allmänna prioriteringar som gäller över en betydligt längre period, oftast 10 – 20 år.

Är företagaren osäker i dessa frågor undviker han/hon oftast att investera eller gör det på annan plats, vilket naturligtvis inte är gynnsamt för skapande av nya, lokala arbetstillfällen. Vi lever i dag i en global värld och måste då också lokalt anpassa oss till denna verklighet långsam ärendehantering och lokala särregler har gjort att Lerum tappat en ansevärd mängd arbetstillfällen detta går att ändra på.

12. Slutord

Vi företagare som deltagit i detta arbete har vid upprepade tillfällen uttryckt vår uppskattning för att man respekterat deras önskan att ej diskutera politik, utan enbart arbetat med frågor som syftat till ett bättre Lerum och ett bättre långsiktigt företagsklimat.

Inte minst att deras önskemål och förslag tagits upp och omdiskuterats i utkastet till denna handlingsplan har skapat en atmosfär av ömsesidigt förtroende, entusiasm och framtidstro. Initiativet till denna dialog och kunskapsinhämtning är, enligt vår mening, helt unik och har historiskt aldrig skett i Lerums kommun.

Vissa delar i rapporten kan tyckas vara upprepningar men de är medvetet medtagna eftersom de har sitt ursprung från olika infallsvinklar och faktiska förhållanden.

Med vänlig hälsning

Företagargruppen

genom

Sven Karlsson

Peter Wållberg

Ove Ling, stellanling@gmail.com, Ingegerd Ljung, ingegerd.ljung@live.se, Malin Kronqvist, malin@shapemylife.se, Håkan Boquist, hakan.boquist@cardkeep.se, Birgitta Rydström, Birgitta.rydstrom@fairviewiq.com, Peter Wållberg, peter.wallberg@bimkemi.se, Frida Holzhausen, Frida_holzhausen@hotmail.com, Conny Leinstedt, conny.leinstedt@lerum.se, Anders Jasphe, andersjasphe@gmail.com, Jan Bertil Assarsson, Lena Alervall, lena.alervall@mixim.se, Lars-Göran Larsson, lars-goran.larsson@lerum.se, Jeanette Andersson, jeanette.andersson@lerum.se